

Aan Mevrouwen de Voorzitsters
en de Heren Voorzitters van de
openbare centra voor maatschappelijk
welzijn

Dienst	uw brief van	uw kenmerk	Ons kenmerk	datum	Bijlage(n)
BELEIDSONDERSTEUNEND EN JURIDISCH ADVIES			SEC/A/822/001	26 april 2005	

Betreft Recht op maatschappelijke dienstverlening voor sommige categorieën van personen

Mevrouw de Voorzitster,
Mijnheer de Voorzitter,

Ingevolge de sterke toename van het aantal zaken dat voor de arbeidsgerechten wordt gebracht, leek het mij nodig een en ander te verduidelijken wat betreft het recht op maatschappelijke dienstverlening voor sommige categorieën van personen.

Wat betreft het beroep bij de Raad van State tegen een negatieve beslissing van het Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen (CGVS) of van de Vaste Beroepscommissie voor de vluchtelingen (VBV)

In de ministeriële omzendbrief van 9 december 1998 bepaalt punt 4.3 het volgende:

« Indien een asielzoeker die in kennis wordt gesteld van een negatieve beslissing van het CGVS of van de VBV niet vrijwillig wenst te vertrekken en hij beslist een beroep tot vernietiging bij de Raad van State in te dienen, kan de maatschappelijke dienstverlening slechts worden hervat na een grondig sociaal onderzoek door het betrokken OCMW en ten vroegste vanaf de datum waarop dit beroep werd ingediend, voor zover de betrokkene om maatschappelijke dienstverlening heeft verzocht en hij de in punt 3.1. (van de omzendbrief) gevraagde documenten voorlegt. ».

Naar aanleiding van een constante rechtspraak moet deze richtlijn worden aangepast. Het recht op maatschappelijke dienstverlening wordt voortaan behouden tussen de negatieve beslissing van het CGVS of van de VBV en het indienen, binnen de dertig dagen na de kennisgeving van de bestreden handeling, van een beroep bij de Raad van State. Het OCMW moet vervolgens een formulier B opsturen zodra de maatschappelijke dienstverlening wordt toegekend op basis van een beroep ingediend bij de Raad van State. De terugbetaling van de maatschappelijke dienstverlening heeft dan een terugwerkende kracht op de datum van de eerste dag van **de termijn** voor het beroep tegen de beslissing van het CGVS of van de VBV.

Wat betreft de nieuwe bepaling ter aanvulling van artikel 2, § 5, van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de OCMW's

De regels inzake territoriale bevoegdheid van de OCMW's werden gewijzigd. Artikel 2, § 5, van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de OCMW's werd immers gewijzigd bij artikel 103 van de programmawet van 9 juli 2004 (B.S. van 15 juli 2004). Deze nieuwe bepalingen zijn op 25 juli 2004 in werking getreden en luiden als volgt:

« In afwijking van artikel 1, 1°, is bevoegd om maatschappelijke dienstverlening aan een kandidaat-vluchteling of aan een persoon die van de tijdelijke bescherming geniet in het kader van de massale toestroom van ontheemden toe te kennen, het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn :

- a) van de gemeente waar hij in het wachtregister is ingeschreven,*
of
b) van de gemeente waar hij in de bevolkingsregister of in het vreemdelingenregister is ingeschreven.

Wanneer verschillende gemeenten vermeld zijn in de inschrijving van een kandidaat-vluchteling of van een persoon die van de tijdelijke bescherming geniet in het kader van de massale toestroom van ontheemden is het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van de gemeente aangeduid als verplichte plaats van inschrijving, bevoegd om hem maatschappelijke dienstverlening toe te kennen.

Niettegenstaande het behoud van de aanduiding van een verplichte plaats van inschrijving houdt deze territoriale bevoegdheid op wanneer :

- ofwel de asielprocedure beëindigd is door het verstrijken van de beroepstermijn tegen een beslissing van het Commissariaat-generaal voor Vluchtelingen en Staatlozen of van de Vaste Beroepscommissie voor Vluchtelingen of ingevolge het arrest tot verwerping van het beroep tot nietigverklaring bij de Raad van State tegen een beslissing van het Commissariaat-generaal voor Vluchtelingen en Staatlozen of van de Vaste Beroepscommissie voor Vluchtelingen;*
- ofwel de tijdelijke bescherming van de ontheemden is beëindigd. »*

Laatstgenoemde bepaling heeft voornamelijk tot gevolg dat het territoriaal bevoegd OCMW thans op een duidelijke manier wordt bepaald. Wanneer een OCMW immers als verplichte inschrijvingsplaats werd aangeduid (code 207) en :

- ofwel de asielprocedure ten einde komt door het verstrijken van de termijn voor het beroep tegen een beslissing van het CGVS of van de VBV of door het arrest tot verwerping van beroep tot nietigverklaring bij de Raad van State tegen een beslissing van het CGVS of van de VBV;*
- ofwel de tijdelijke bescherming van de ontheemden wordt beëindigd,*

dan wordt het OCMW dat territoriaal bevoegd wordt, bepaald door middel van de algemene regel betreffende de effectieve verblijfplaats van de betrokkene (art. 1, 1°, van de wet van 2 april 1965).

Ik vestig uw aandacht op het feit dat deze verandering van territoriale bevoegdheid geldt zelfs wanneer de code 207 wordt behouden. Bij toepassing van artikel 58 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW's moet het OCMW dat zich niet meer bevoegd acht, deze aanvraag, met een gemotiveerde brief, binnen de vijf kalenderdagen dan ook bezorgen aan het bevoegd OCMW. Zolang een OCMW dat niet meer bevoegd is de aanvraag binnen de wettelijke termijn niet heeft bezorgd aan het bevoegd OCMW, blijft het verantwoordelijk en moet het de maatschappelijke dienstverlening verder toekennen. De OCMW's moeten de nieuwe wettelijke bepaling naleven door het dossier aan het OCMW van de verblijfplaats te bezorgen.

Wat betreft de problematiek van de personen wier asielprocedure werd beëindigd maar die geen bevel om het grondgebied te verlaten hebben gekregen

Krachtens artikel 57, § 2, eerste lid, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW's is de taak van het OCMW beperkt tot het verlenen van dringende medische hulp, wanneer het gaat om een vreemdeling die illegaal in het Rijk verblijft.

Het derde lid van voormeld artikel luidt als volgt :

« Een vreemdeling die zich vluchteling heeft verklaard en heeft gevraagd om als dusdanig te worden erkend, verblijft illegaal in het Rijk wanneer de asielaanvraag is geweigerd en aan de betrokken vreemdeling een uitvoerbaar bevel om het grondgebied te verlaten is betekend. »

Wanneer de door een kandidaat-vluchteling aangevatte asielprocedure werd beëindigd maar zonder dat een uitvoerbaar bevel om het grondgebied te verlaten aan de betrokkene werd betekend, blijft hij bijgevolg recht hebben op maatschappelijke dienstverlening.

Zoals reeds werd vermeld, wordt het OCMW van de effectieve verblijfplaats bevoegd vanaf het einde van de asielprocedure, en niet meer het OCMW aangeduid met code 207.

Wat betreft de personen die illegaal op het grondgebied verblijven maar wier kind de Belgische nationaliteit heeft

Het Belgisch kind heeft vanzelfsprekend recht op maatschappelijke dienstverlening. Maar deze door het OCMW toegekende hulp zal niet door de Belgische Staat worden terugbetaald. De wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de OCMW's voorziet immers niet in de terugbetaling van kosten van financiële maatschappelijke hulp toegekend aan een persoon van Belgische nationaliteit.

Wat betreft het recht op maatschappelijke dienstverlening in het kader van een aanvraag om verblijfsregularisatie op basis van artikel 9, derde lid, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Artikel 9, derde lid, van de wet van 15 december 1980 bepaalt dat een vreemdeling een aanvraag tot machtiging tot verblijf voor meer dan drie maanden mag indienen op basis van buitengewone omstandigheden, bij de burgemeester van zijn gemeente, die ze zal bezorgen aan de Minister van Binnenlandse Zaken of aan diens gemachtigde.

Invloed van de indiening van een aanvraag om verblijfsregularisatie op basis van artikel 9, derde lid, van voormelde wet

A) op de wettelijkheid van het verblijf van de vreemdeling op het Belgisch grondgebied

Het indienen van een aanvraag om verblijfsregularisatie op basis van artikel 9, derde lid, van de wet van 15 december 1980 heeft geen enkele invloed op de wettelijkheid van het verblijf van de aanvrager.

Dit standpunt werd verduidelijkt in de omzendbrieven van de Minister van Binnenlandse Zaken van 15 december 1998¹ over de toepassing van artikel 9, derde lid, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en de regularisatie van bijzondere situaties (1ste deel, punt 4) en van 19 februari 2003² over de toepassing van artikel 9, derde lid, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

B) op de toekenning van maatschappelijke dienstverlening

Uit het voorgaande vloeit voor dat het indienen van een aanvraag om verblijfsregularisatie op basis van artikel 9, derde lid, van de wet van 15 december 1980 geen invloed heeft op het ontstaan van het recht op maatschappelijke dienstverlening omdat:

-ofwel de aanvrager legaal op het grondgebied verblijft en het indienen van een aanvraag om verblijfsregularisatie niets verandert aan zijn administratieve situatie; hij kan dan ook aanspraak maken op het recht op maatschappelijke dienstverlening.

Deze hypothese komt namelijk voor wanneer een asielprocedure wordt beëindigd maar zonder dat een bevel om het grondgebied te verlaten aan de betrokkene werd betekend wegens het indienen van een aanvraag om verblijfsregularisatie op basis van artikel 9, derde lid, van voormelde wet. De betrokkene verblijft immers legaal op het grondgebied overeenkomstig artikel 57, § 2, derde lid, van de organieke wet betreffende de OCMW's, dat bepaalt dat een « *vreemdeling die zich vluchteling heeft verklaard en heeft gevraagd om als dusdanig te worden erkend, illegaal in het Rijk verblijft wanneer de asielaanvraag is geweigerd en aan de betrokken vreemdeling een uitvoerbaar bevel om het grondgebied te verlaten is betekend* ».

¹ Omzendbrief over de toepassing van artikel 9, derde lid, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en de regularisatie van bijzondere situaties, B.S., 19 december 1998, <http://www.just.fgov.be>

² Omzendbrief over de toepassing van artikel 9, derde lid, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, B.S. 17 maart 2003, <http://www.just.fgov.be>

- ofwel de aanvrager illegaal op het grondgebied verblijft en het indienen van een aanvraag om verblijfsregularisatie niets verandert aan zijn administratieve situatie; hij kan enkel aanspraak maken om dringende medische hulp.

Dit standpunt werd duidelijk ingenomen zowel door het Hof van Cassatie in zijn arresten van 19 maart 2001³ en 7 oktober 2002⁴ als door het Arbitragehof in zijn arrest nr. 89/2002 van 5 juni 2002⁵ gewezen over prejudiciële vragen.

De arbeidsgerechten hebben zich in ruime mate aangesloten bij voormelde rechtspraak.

Wat betreft overmacht

Een persoon die illegaal op het grondgebied verblijft kan overmacht inroepen, waardoor hij onmogelijk naar zijn land van herkomst kan terugkeren. Het gaat bijvoorbeeld om de volgende situaties:

- wanneer de politieke situatie in het land van herkomst elke terugkeer verhindert;
- wanneer de Belgische overheid de nationaliteit van de betrokkene onmogelijk kan bepalen en dus evenmin het land waarnaar hij moet worden uitgewezen.

Het Hof van Cassatie heeft zich in zijn arrest van 18 december 2000⁶ over deze problematiek uitgesproken: artikel 57, § 2, van de organieke wet betreffende de OCMW's kan niet worden toegepast voor personen die, door omstandigheden buiten hun wil, niet kunnen terugkeren naar hun land van herkomst.

Het volstaat echter niet dat de betrokkene deze overmacht inroept, hij moet ook een – recent – bewijs daarvan leveren. Wanneer de elementen aangevoerd door de betrokkene op overmacht neerkomen en ze door de Dienst Vreemdelingenzaken worden bevestigd, heeft de betrokkene recht op maatschappelijke dienstverlening.

Hoogachtend,

De Minister van Maatschappelijke Integratie,

(getekend)

Christian Dupont

³ Cass., 19 maart 2001, S.00.0165.F/1, <http://www.cass.be>.

⁴ Cass., 7 oktober 2002, S.00.00.69.N., <http://www.cass.be>.

⁵ AH., nr. 89/2002, 5 juni 2002, <http://www.arbitrage.be>.

⁶ Cass., 18 dec. 2000, S.98.0010.F/1, <http://www.cass.be>.